

březen 2020

párek

párek

časopis Knihovny města Ostravy, p.o.
č. 3., 2020

ročník XX.

šéfredaktor: Bohdan Volejníček

grafika: Bohdan Volejníček,
Anežka Chudejová

korektury: Jana Martiníková

email: parek.kmo@gmail.com

KNIHOVNA!!!

za vším hledej knihu...

menu

Entrée	4
Recenze:	
<i>Agnes</i>	5
<i>Skořápka</i>	6
<i>Vyhořet může každý</i>	8
<i>Z deníku robokata</i>	9
<i>Adelheid</i>	12
<i>Chirurg</i>	14
Esej:	
<i>Nečekané překvapení</i>	16

entr ee

**Co kdy z p restanou vycházet knihy? Co budu  ist? Co si budu půjčovat v knihovn ch? Takových katastrofic-
k ch sc n r  jsem už zažil několik. Po roce 1989, kdy na-
jednou na ve ejn  sektor nebyly peníze a knihovny tak tak
přeživaly. Potom na po atku 21. století, kdy svět zasáhla
velk  ekonomick  recese a nakladatel  krachovali a kni-
hovny se zavíraly. A teď je tu koronavirus. Samozr jm 
jako Ővejtkovsk  národ si d l me ze všeho srandu a po netu
kolují desítky vtipů s prázdnými knižními regály, protože
se  ten r i v návalu paniky p edz sobili i knihami
z knihovny. Ale trochu kac rsky si r k m: „I kdyby rok ne-
vyšla ani kniha, byl by to  ten r sk  kolaps?“ Hm, asi ne.
Jen v naši knihovn  jsme loni dostali 4000 nových titulů.
Takže i kdy z budu patřit dle Tr vnickova hodnocení k
„vášnivému  ten r i“, tedy že přečtu aspoň 50 knih ro n ,
znamen  to, že za jeden rok zde přibude knih, kter  mi vy-
sta i na 80 let čtení. A to nemluvím o tom, kolik knih je
mezi lidmi. Ro n  se u nás proto i knih za 8,3 miliard Kč a
knihovny z toho balíku ukousnou jen cca 350 mil n .**

**Takže,  ten r i, bez obav,  ten r sk  kolaps tak rychle
nenastane. Tedy, jestli nepatříte mezi ty „mudly“, co za
dobrou knihu považují jen tu, kter  vyšla v posledním m -
s ci.**

Bohdan Boboking Volejn ek

Agnes

Hannah Kent

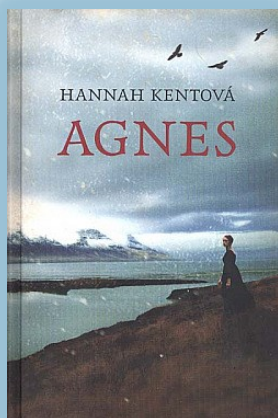
text: Irena Šťastná

Hannah Kentová, pětatřicetiletá autorka, pochází z Austrálie a na Islandu pobývala v rámci studií. Zde se také prvně setkala s Agnes Magnúsdóttir, respektive s příběhem o ženě žijící v severozápadní části Islandu v 1. polovině 19. století, jež se stala předobrazem spisovatelčiny literární postavy. Nečekejte však islandskou detektivku. Daleko případnější je označení psychologický román. A podotýkám, že výtečný, tím spíše, že jde o autorčinu prvotinu.

Agnes je odsouzená za spáchaný násilný čin a čeká na popravu. Jsme však v čase, kdy podmínky pro život v islandské usedlosti byly velice nuzné a jediným zdejším dopravním prostředkem byl kůň či vlastní nohy. Hlavní postava je přivezena do rodiny strážníka. Zde má několik měsíců vyčkat na vykonání rozsudku. Rodina je zděšená a jednotliví členové odtažití, znechucení a nevraživí. Protože však klíčem k přežití v tvrdých přírodních podmínkách je především práce, i Agnes se musí zapojit do chodu farmy. A to, že si umí poradit s bylinnými lektvary či porodem, je znenadání docela k užitku.

Události, které Agnes vedly k zoufalému činu, zjišťujeme retrospektivně,

když část z nich vypráví mladému knězi, jenž za ní pravidelně dochází. Nemůžeme čekat happy end. Můžeme si však všimnout, jak data nahlédnutá v novém světle vypadají odlišně a nakolik jsou lidé ovládáni puzením toho, co si chtějí myslet, a nikoli tím, co je realita.

KENT, Hannah. Agnes.

Praha: Fortuna Libri, 2013. 319 s

recenze

Skořápka

Ian McEwan

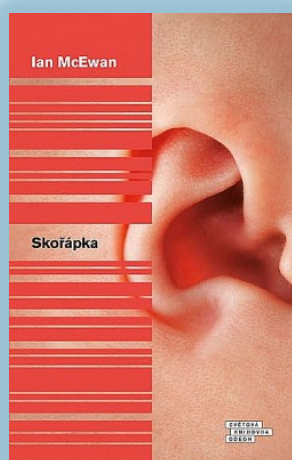
text: Irena Šťastná

Britského prozaika Iana McEwana snad netřeba představovat. Minimálně kultovní Betonová zahrada, tím spíše ve filmovém zpracování Andrewa Birkinna, je natolik mysteriózní a bizarní příběh, že si jej každý zapamatuje minimálně na celý svůj život. Poslední autorův román *Skořápka* vyšel v překladu Ladislava Šenkyříka v edici Světová próza nakladatelství Odeon.

Příběh vypráví dítě. Není ledasjaké. Je to dítě uvnitř matčina břicha bě-

hem posledního trimestru jejího těhotenství. Je to výtečná perspektiva, a to tím spíše, že budoucí novorozeně je svědkem připravovaného a následně uskutečněného násilného činu. Vypravěč má tedy na straně jedné jisté limity, protože neví, jak některé věci mimo lůno vypadají, na straně druhé je téměř vševědoucí, neboť jeho máma jej během těhotenství vystavovala četným rozhlasovým a televizním pořadům, ze kterých tento jedinec čerpal know-how o světě.

Klíčový moment, o kterém tohle dítě rozhodne, je samozřejmě ten, kdy přichází na svět. Na pozadí se odehrává manželský trojúhelník. K tomu připočteme morální aspekt věci a vypravěč má hned plnou hlavu starostí. Nečekejme tedy detektivku, to by bylo na McEwana příliš laciné. Jsme v Londýně, ve zchátralé a neudržované vile, tu během děje neopustíme, a přesto to neubírá nic na akčnosti celé prózy. Máme zde postavu snílka a básníka Johna, otce dítěte, dále matku Trudy, k níž si dítě hledá cestu přes mezní póly nenávisti a lásky. A aby bylo gradaci učiněno zadost, klíčovým prvkem je Trudin milenec Claude, Johnův bratr. Úsměvným bonusem je ještě to, že zatím nenarozené dítě je v poloze vzhůru nohama a má docela dost metod, jak se svou mámou dokáže manipulovat.

MCEWAN, Ian. *Skořápka*.

Praha: Odeon, 2017. 193 stran.

Vyhořet může každý

Radkin Honzák aj.

text: Irena Šťastná

Knížka „Vyhořet může každý“ od trojice autorů Radkina Honzáka, Aleše Cibulky a Agáty Pilátové mapuje téma, které je v současnosti stále tabu. Ještě nedávno se zneužívala třeba slova stres či deprese pro mírný neklid a rozladění. Ten, kdo skutečnou depresí trpěl, se za to většinou styděl. Odhaduji, že s vyhořením je to podobné. Umíme téma zlehčovat. Ti, kterých se však „burn out“ týká, potřebují spíše pochopení i podporu a zejména nasměrování k odborné lékařské péči, neboť sami si nepomohou.

Nakladatelství Vyšehrad vydalo knihu v pevné vazbě o sto šedesáti stranách, která přináší zážitky s vyhořením u tří různých osobností – Aleše Cibulky, Dagmar Peckové a Olgy Šípkové. Forma rozhovoru se střídá s osobní zповědí. Čtenář jistě ocení různost pohledu na totéž téma, protože individuální vyhoření je vždy závislé jak na osobnostním typu, tak na konkrétních zátěžových okolnostech.

Radkin Honzák, ikona současné psychosomatiky, doplňuje text o odborný a pro laika snadno srozumitelný výklad z pohledu psychiatra - nabízí tipy, jak postupovat při návratu zpět do života, čeho se vyvarovat, které aktivity naopak cíleně vyhledávat. Pokud bažíte po další publikaci k tématu, dovolím si doporučit již 3. vydání Honzákovy knihy „Jak žít a vyhnout se syndromu vyhoření“, jež je ještě hlubším ponorem do zmiňované problematiky.

HONZÁK, Radkin. Vyhořet může každý : příběhy a úvahy o syndromu postihujícím lidi (nejen) současných generací

V Praze: Vyšehrad, 2019. 160 stran.

recenze

Z deníků Robokata

Martha Wells

text: Bohdan BoboKing Volejníček

Knihy jsou dneska stejný byznys jako cokoli jiného. Jsou v tom peníze, musí se to prodat. Proto téměř na každé knize jsou doporučení od více či méně slavných osobností, info, kolik více či méně známých ocenění autor či kniha získala, až po osvědčené motto „nejlepší kniha, kterou letos můžete přečíst“. Na knize americké autorky Marthy Wells je tomu obdobně. Dle obálky kniha získala všechny myslitelné ceny v žánru sci-fi – Hugo, Nebula, Locus atd. Když jsem si

ověřil, že je to pravda, neodolal jsem a knihu jsem si přečetl. Aby se totiž v hodnocení kvality shodli jak literární kritici, tak „prostá“ čtenářská obec, se tak často nestává.

Jak už je patrné ze samotného názvu či velmi zdařilé obálky, hlavním hrdinou je robot. Slovo, které my Češi máme rádi, poněvadž jsme ho vymysleli. A přestože roboti už jsou v našem světě nedílnou součástí výrobních procesů, jsou to jen naprogramované mechanické „šroubováky a svářečky“, které se člověku nepodobají ani vzdáleně. Roboti jako umělí lidé jsou stále doménou science fiction. A když se v ní vymknou lidské kontrole, stanou se z nich nejčastěji vražedná monstra typu Terminátor. U knihy, která patří do (zatím) čtyřdílného cyklu nazvaného „Z deníku Robokata“, bychom si to představovali taky. Ale, jak se říká, „chyba lávky“.

„Poté, co jsem se naboural do svého vlastního řídicího centra, se ze mě mohl stát masový vrah. Jenže mě napadlo, že jsem si tím vlastně zajistil stálý přísun zábavných programů vysílaných ze satelitů naší společnosti. ... Na bezcitný zabíjecí stroj prostě nic moc.“

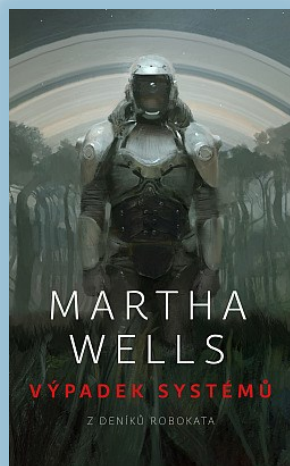
Tak začíná kniha, vlastně deník robotické bezpečnostní jednotky, lidově přezdívané Robokat. Je to bezpečnostní stroj na výzkumné expedici na cizí planetě. Vlastně to není přímo robot, ale spíše kyborg. Tedy robotické zařízení, které má tvar člověka, ale má i organické součástky, takže když do něj bodnete, začne krváčet. A jak je patrné, s člověkem má společného více než jen krev. Má svůj vlastní rozum.

Děj celkem útlé knížky není tedy založen na klasicky akčních scénách, ale na konfrontaci mezi strojem bez emocí a lidskou posádkou, která je naopak emoční a empatická až moc (z pohledu Robokata). Jeho služba je pro něj nudná, jen dozor a hraní si na stroj. Osádce se vyhýbá, kde jen může, a je rád, že oni v něm vidí stroj na zabíjení, se kterým není radno pobývat v jedné místnosti. Může si tak v klidu užívat stovek epizod svého oblíbeného seriálu „Vzestup a pád měsíční rezervace“. Jenže pak se něco pokazí a

lidem začne jít o život. Někdo se totiž rozhodl celou expedici zlikvidovat.

Robokat se tak přidává k robotickým hrdinům sci-fi světa, kteří se chovají jinak, třeba jako Marvin ze Stopařova průvodce galaxií nebo Kryton z Červeného trpaslíka. Jen to není vyloženě humorná sci-fi. Příběh psaný z jeho pohledu je prošpikovaný sarkasmem, kterým Robokat oplývá, ale je založený na chladném kalkulu jeho „mozku“. Svým charakterem je příběh tak trochu na stejné vlně, jako třeba klasické sci-fi knihy od A. C. Clarka. Prostě, jak tvrdí recenze z LA Times: „I když jde o zábavné čtení, nepropadejte mylné domněnce, že nemá hloubku.“

Z originálu All Systems Red přeložil Fr. Jahnátek, vydalo nakl. Dobrovský v edici Fobos, 2019.

WELLS, Martha. Z deníků Robokata,
Výpadek systémů.

Praha: Dobrovský s. r. o., 2019. 153 stran.

Adelheid

Vladimír Körner

text: Bohdan BoboKing Volejníček

„Vlak zastavil v polích. Ubíhající obloha zmrtvěla.“ Tak začíná kniha „Adelheid“ klasika české literatury dvacátého století Vladimíra Körnera (*1939). Už tato první slova jako by předjímala celou atmosféru a hloubku nejen díla, ale vlastně celé tvorby tohoto autora, pro kterého je druhá světová válka jedním ze stěžejních témat. Téma, které se jeho osoby tak niterně dotýká. Konec války nám není předkládán jako čas oddechu či radosti těch, kteří přežili, nýbrž jako nesplnitelná touha vypořádat se s hrůzami, které prožili a které ani zdaleka neskončily. Mohl bych to doslova nazvat čišícím pesimismem, tak typickým pro Körnerovu tvorbu.

Děj nás zavede do doby krátce po skončení druhé světové války, do zapadlé sudetské vesnice Černá Voda, která se ještě před pár měsíci nazývala Schwartzbach. V onom vlaku přijíždí hlavní hrdina příběhu – Viktor Chotovický, člen západního zahraničního odboje, který má zinventarizovat majetek na zámeckém sídle zdejšího nacistického pohlavára. Válkou poznamenaný mladý muž, který netouží po ničem jiném, než v klidu a osamoceně pracovat na svém úkolu a každou volnou chvíli strávit četbou v rozlehle zámecké knihovně. Je mu zcela cizí nadšení zdejších revolučních gard, které cítí potřebu dát pocítit sudetským Němcům to stejné, čím „obšťastňovali“ české usedlíky po dlouhých šest let. Jeho očištěc, poznamenaný ještě zdravotním handicapem, vyruší nechtěný příchod mladé Němky, kterou mu na výpomoc poslal velitel zdejší služebny. Dobře stavěná blondatá Adelheid, mlčenlivě uklízející a konající vše, co se jí přikáže či ukáže. Její zarytá mlčenlivost a odtažitost má své opodstatnění

nejen ve vztahu „poraženého a vítěze“, ale, jak se po pár dnech ukáže, důvodem je hlavně fakt, že je to dcera zdejšího nacistického pohlavára. To ona zde trávila své dospívání, to byla i její knihovna, to byl její domov. Přes všechny rozdílnosti je ale společné dny strávené na opuštěném zámku obklopeném zimní horskou krajinou přece jen sblíží. Vzniká podivný vztah, který se možná dá nazvat milostným. Doba je krutá a konec války byl jen pouhý podpis na papíru. Český voják a sudetská Němka jsou stále jen dvě osoby na různých stranách barikády.

Termín „šťastný konec“ je spojení, které snad V. Körner ani nezná. Ať vezmete jakoukoliv jeho slavnou knihu (Údolí včel, Zánik samoty Berhof atd.), vždy jsou to příběhy, ve kterých pravda a spravedlnost jsou zneužité pojmy, pojmy, které jsou „slepé“ stejně jako jejich symbol. I zde svým až poetickým, úsporným stylem bez emočních výbuchů předkládá téměř komorně laděné drama, v kterém jde do absolutní hloubky vztahu dvou osob z naprosto cizích světů.

Adelheid můžeme bezesporu řadit do tzv. zlatého fondu české literatury, nebo minimálně do zlatého fondu naší literatury dvacátého století. Pesimisticky laděné drama vyšlo poprvé před více než půlstoletím a od té doby se dočkalo už čtyř dalších vydání a skvělého filmového přepisu režiséra Františka Vlácilá s Petrem Čepkem v hlavní roli. Vladimír Körner i přes svůj veřejný odpor ke všemu „sametově-revolučnímu“ a hlavně k Václavu Havlovi patří k velikánům české literatury.

Vyšlo v nakl. Argo v roce 2019.

KÖRNER, Vladimír. Adelheid.

Praha: Argo, 2019. 137 stran.

Chirurg

Petra Dvořáková

text: Šárka Kuligová

Lékařské prostředí je divácky i čtenářsky atraktivní ve filmech, v seriálech, v knihách. Nejinak je tomu u nejnovějšího románu Petry Dvořákové. Kniha od svého uvedení do světa mizí z pultů knihkupectví a je stále rozpůjčovaná ve všech pobočkách Knihovny města Ostravy (a jistě i v ostatních knihovnách v Česku). A je to jistě nejen místem děje knihy, tedy zejména operačním sálem a chirurgickou ambulancí, ale také již zvučným jménem autorky, která navíc vystudovala střední zdravotnickou školu a nějaký čas pracovala jako zdravotní sestra. Její znalost prostředí a přesná práce s oborovou terminologií tedy nechybí a při četbě značně přispívá k autentickému prožitku.

Kdysi jsem jako slepý k houslím přišla k dvouměsíční brigádě na operačním sále a byl to nezapomenutelný zážitek. Proto dovedu pochopit to čtenářské okouzlení nemocničním prostředím. Proto jsem příběh chirurga Hynka Grábla zhltnula za dva večery a zavzpomínala si na filtr, obíhačku, na bohorovné anesteziology, na důležité přepočítávání roušek, na svlečené operační "hadry" poházené uprostřed místnosti, protože na víc už po několikahodinové operaci nezbyly síly. To všechno, ale ještě mnohem víc, najdete v této knize.

Lékaři jsou také jen lidmi, kteří se mimo nemocnici potýkají se svými životními osudy, slabostmi, vztahy, třináctými komnatami. Petra Dvořáková umí doktorskou profesi i životní peripetie lékařů a sester po pracovní době popsat čtivým živým stylem. S hlavním hrdinou čtenář někdy soucítí, třeba když s dojemnou laskavostí pečuje o své rodiče nebo se vypořádává s věčnou nespokojeností a náladovostí své ženy Markéty; jindy by ho nejradši zaklapnul do knihy, to když neodolá dalšímu hltu alkoholu nebo v nadám krásné sestřičky (nejisto očekávané klišé), jakkoliv si tím zadělává na problémy v práci i v rodině. Je to s ním jako na houpačce, je jen na čtenáři, jestli mu chce držet palce nebo očekávat jistou zkázu, protože náklonnost lékaře k pití alkoholu vždycky zavání průšvihem...

Jako na houpačce to ovšem není s tvorbou Petry Dvořákové. Zatím je stav pro čtenáře dobrý: setrvale čtivé příběhy, v nichž nelze hledat kdovíjaké filozofické hlubiny, ale které zároveň hrdiny a jejich životní peripetie vykreslují se vším dobrým i zlým, s nadějemi i propady, s úsměvy i slzami, zkrátka tak, jak to každý zná i ze svého života.

DVOŘÁKOVÁ, Petra. *Chirurg*.

Brno: Host, 2019. 349 stran.

Nečekané překvapení

text: Šárka Kuligová

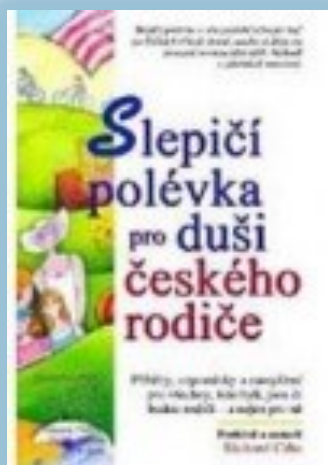
Přelom ledna a února je jedna velká krize. Pohoda a klid Vánoc, stejně jako síly, načerpané během svátečního volna, jsou dávno tytam, chřipková epidemie nabývá na intenzitě a doma ji naprosto bezútěšně chytá jeden od druhého. Bankovní účet si ani nestihne všimnout, že na něm přistála výplata, protože ta se vzápětí rozplyne v poplatcích za odvoz komunálního odpadu, v doplácích na lyžařské výcviky dětí, v platbách za druhé pololetí docházky do družiny, základní umělecké školy a do všech možných i nemožných kroužků. Jistým vytržením z chmurných dnů se pak sice může stát účast na každoročně navštěvovaném osvědčeném plese s přáteli, ale! – Pokud dvacet minut před odchodem z domu zjistíte, že plesové střevíčky nejsou k nalezení a taneční rej tedy nakonec absolvujete v poměrně sportovně vyhlížejících letních sandálcích, ani toto se nakonec tak úplně nestává pověstným světýlkem na konci tunelu, zvaného „hnusný únor“!

Až najednou... Při běžné knihovnické práci a s ní spojeném zkoumání hlubin internetu za účelem zjištění knihovnických informací nacházím kdesi své dívčí příjmení a hned u něj název povídky, který je mi povědomý. Hledám, zkoumám a vzpomínám. No ano, kdysi (je mi to trapné, jsem žena jako každá

jiná, ale prostě – hodně přes dvacet let to už bude...) jsem na výzvu časopisu Květy zaslala povídku, ale už jsem se pramálo starala o její osud. Nevím tedy, zda vyšla v onom časopise a už vůbec jsem netušila, že ji v r. 2001 do jednoho z dílů známé a oblíbené edice Slepíčí polévka pro duši vybral redaktor Richard Crha. Tak zkoumám dál, knihu „Slepíčí polévka pro duši českého rodiče“ objevuji v pobočce KMO ve Výškovicích, objednávám - a když ji konečně držím v ruce, úžas se mění v jistotu a ta opět v úžas: moje Vzpomínka na prababičku, psaná během vysokoškolských studií, v té knize opravdu je! V krásné společnosti příběhů Věry Martinové, Pavla Landovského, Bolka Polívky a mnoha dalších známých, ale i neznámých lidí, kteří se svěřili se svými vzpomínkami na nejrůznější rodinné příslušníky a příhody s nimi.

Jsem ráda, jsem poctěna, jsem dojatá. Vzpomínám na svou prababičku, na Slezskou univerzitu a na své cesty do ní vlakem, na setkání s jednou spolucestující stařenkou, která mi prababičku připomněla a tím vlastně způsobila vznik oné povídky.

Únor už najednou není tak hnusný.

CRHA, Richard. Slepíčí polévka pro duši českého rodiče : příběhy, vzpomínky a zamyšlení pro všechny, kdo byli, jsou či budou rodiči, a nejen pro ně.

Praha: Columbus, 2001. 319 s.

MAGNESIA LITERA

nominace

Litera za prózu

Veronika Bendová: Vytěženej kraj

Jiří Kratochvíl: Liška v dámu

Štěpán Kučera: Projekt Gilgameš

Jan Němec: Možnosti milostného románu

Michal Vrba: Kolem Jakuba

David Zábranský: Logoz

Litera za poezii

Jiří Dynka: Pomor

Daniel Hradecký: Přibližování dřeva

Ewald Murrer: Noční četba

Litera za knihu pro děti a mládež

David Böhm: A jako Antarktida

Petr Borkovec: Každá věc má něco společného se štěstím

Petr Kořátko: Anička, mluvící potok a další chovanci ústavu paní Majerové

Litera pro objev roku

Romi Grey: Jmenuji se Orel

Vratislav Kadlec: Hranice lesa

Ema Labudová: Tapetář

Další nominace jsou v kategoriích:

Naučná literatura

Nakladatelská čin

Publicistika

Překladová kniha

Vyhlášení vítězů — ČT Art, 7. 4. 2020 od 20:20 hod.

Březen měsíc čtenářů

 skip

KLUB DĚTSKÝCH KNIHOVEN SKIP ČR
a

pořádají již **20. ročník**
pohádkového nocování

Noc s Andersenem

27. března 2020
Rozvíjíme čtenářství dětí

„Neodpoutávej se nikdy od svých snů! Když zmizí, budeš dál existovat, ale přestaneš žít.“

Mark Twain

Párek slaví 20 let

KNIHOVNA!!!

za vším hledej knihu...